

สื่อประกอบการสอน
วิชาวัสดุงานช่างอุตสาหกรรม
(Industrial Materials) 20100-1002

หน่วยที่ 6 วัสดุเซรามิก
สารหล่อลื่น และวัสดุหล่อเย็น

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของวัสดุเชื้อเพลิง
2. ประเภทและการใช้งานของวัสดุเชื้อเพลิง
3. ความหมายของวัสดุสารหล่อลื่น
4. ประเภทและการใช้งานของสารหล่อลื่น
5. ความหมายของวัสดุหล่อเย็น
6. ประเภทและการใช้งานของวัสดุหล่อเย็น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกความหมายของวัสดุเชื้อเพลิง สารหล่อลื่น และวัสดุหล่อเย็นได้
2. จำแนกประเภทของวัสดุเชื้อเพลิง สารหล่อลื่น และวัสดุหล่อเย็นได้
3. อธิบายการนำวัสดุเชื้อเพลิง สารหล่อลื่น และวัสดุหล่อเย็นไปใช้งานได้

1. ความหมายของวัสดุเชื้อเพลิง

เชื้อเพลิง (Fuels หมายถึง วัสดุที่มีองค์ประกอบของธาตุคาร์บอน และไฮโดรเจนเชื้อเพลิงเมื่อเผาไหม้จะทำปฏิกิริยาทางเคมีกับออกซิเจน ทำให้เกิดพลังงานสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ เชื้อเพลิงบางอย่างสามารถนำมาใช้งานได้ทันที แต่บางอย่างต้องนำไปผ่านกระบวนการแปรสภาพก่อนจึงจะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

2. ประเภทและการใช้งานของวัสดุเชื้อเพลิง

2.1 เชื้อเพลิงแข็ง

1. ถ่านหิน (Coal)

เป็นเชื้อเพลิงธรรมชาติ ซึ่งเกิดจากการทับถมของซากพืช ซากสัตว์ ภายใต้อุณหภูมิและแรงกดดันเป็นเวลานานหลายล้านปี ถ่านหินที่พบและนำมาใช้งานสามารถจำแนกตามอายุ

ภาพที่ 6.1 ลักษณะและการเกิดของถ่านหินชนิดต่าง ๆ

กรมอุตสาหกรรมพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

1.1 ถ่านพีต (Peat Charcoal)

เป็นขั้นตอนแรกในกระบวนการเกิด ถ่านหิน ลักษณะสีน้ำตาลอ่อนคล้าย ไม้ เกิดจากซากพืชพวกตะไคร่ มอสส์ และพรรณไม้อื่น ๆ มี คาร์บอน ประมาณ 60% มีความชื้นสูงเมื่อแห้ง จะติดไฟได้ดีและให้ความร้อนต่ำ

ภาพที่ 6.2 ลักษณะของถ่านพีต

1.2 ถ่านลิกไนต์ (Lignite Charcoal)

มีซากพืชเหลืออยู่เล็กน้อย เป็นถ่านหินที่ใช้เป็นเชื้อเพลิง อายุ การเกิด 30-50 ปี ลักษณะสีน้ำตาลดำ เนื้อแข็ง มีคาร์บอนประมาณ 55-65% มีโครงสร้างคล้ายดินเหนียว ความชื้น และมีกำมะถันปนอยู่มาก ติดไฟยาก

ภาพที่ 6.3 ลักษณะของถ่านลิกไนต์

1.3 ถ่านซับบิทูมิบัส (Sub Bituminous) มีลักษณะสีน้ำตาลเข้มจนถึงดำเอ ถ่านหินจะมีความอ่อนตัวคล้ายขี้ผึ้งไม่แข็งมาก มีปริมาณคาร์บอนประมาณ 71-77% และมีปริมาณกำมะถันต่ำ ถ่านหินประเภทนี้มีส่วนมากใช้เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตกระแสไฟฟ้า หรือใช้ในอุตสาหกรรม

ภาพที่ 6.4 ลักษณะของถ่านซับบิทูมิบัส

1.4 ถ่านบิทูมินัส (Bituminous) เป็นถ่านหินเนื้อแน่น แข็ง ประกอบด้วย ชั้นถ่านหินสีดำนวนาว มีสีน้ำตาลดำให้ความร้อนสูง มีคาร์บอนประมาณ 80-90% ใช้เป็นเชื้อเพลิงเพื่อการถลุงโลหะ การผลิตกระแสไฟฟ้าและนิยมใช้ในโรงงาน

ภาพที่ 6.5 ลักษณะของถ่านบิทูมินัส

1.5 ถ่านแอนทราไซต์ (Anthracite) อายุการเกิดมาก เป็นถ่านหินสีดำ เสื่อแข็งวาว มีคาร์บอนประมาณ 86% ขึ้นไป ติดไฟยาก เมื่อติดไฟแล้วให้เปลวไฟสีน้ำเงินไม่มีควัน ให้ค่าความร้อนสูงสุดที่สุดในบรรดาถ่านหิน

ภาพที่ 6.6 ลักษณะของแอนทราไซต์

ขุมถ่านหินในประเทศไทย

ตารางที่ 6.1

ปริมาณร้อยละของธาตุองค์ประกอบและความชื้นของถ่านหินชนิดต่าง ๆ

ชนิดของเชื้อเพลิง	ปริมาณขององค์ประกอบ (ร้อยละโดยมวล)					
	C	H	O	N	S	ความชื้น
พีต	50-60	5-6	35-40	2	1	75-80
ลิกไนต์	60-75	5-6	20-30	1	1	50-70
ซับบิทูมิบัส	75-80	5-6	15-20	1	1	25-30
บิทูมิบัส	80-90	4-6	10-15	1	5	5-10
แอนทราไซต์	90-98	2-3	2-3	1	1	2-5

ที่มา : <http://www.vcharkarn.com/>ผู้ทบทวน : <http://www.vcharkarn.com/>

จากตารางที่ 6.1 แสดงปริมาณร้อยละของธาตุองค์ประกอบและความชื้นของถ่านหินชนิดต่าง ๆ ถ้าเผาไหม้ถ่านหินแต่ละชนิดที่มีมวลเท่ากันจะให้พลังงานแตกต่างกัน เพราะการเผาไหม้คาร์บอน (แกรไฟต์) จะให้พลังงานความร้อน 32.8 กิโลจูลต่อกรัม แต่การเผาไหม้ถ่านหินให้พลังงานความร้อนเฉลี่ยประมาณ 30.6 กิโลจูลต่อกรัม

2. ถ่านโค้ก (Coke)

ผลิตจากถ่านหินด้วยวิธีการถลุงทำลาย โดยการนำถ่านหินมาเผาในห้องสุญญากาศจนร้อนแดง ทำให้แก๊สไฮโดรคาร์บอนระเหยออกมา ผ่านการกลั่นเป็นของเหลวใช้เป็นส่วนผสมของสารอุตสาหกรรมเคมี เช่น ปู๋ย น้ำยาย้อมผ้า เป็นต้น

ภาพที่ 6.7 วิธีการถลุงทำลาย และลักษณะของถ่านโค้ก

3. หินน้ำมัน (Oil Shale)

เป็นหินตะกอนเนื้อละเอียดขนาดตั้งแต่หินทรายแป้งลงมา ส่วนใหญ่เป็นหินดินดาน มีสีน้ำตาลอ่อนจนถึงน้ำตาลแก่ มีอินทรียสารที่เรียกว่า เคอโรเจน (Kerogene) เป็นสารน้ำมันปนอยู่ในเนื้อหิน มักมีการเรียงตัวเป็นชั้นบาง ๆ ถ้าจุดไฟจะติดไฟ ชาวบ้านเรียก หินติดไฟ หรือหินดินดานน้ำมันซึ่งจะใช้ประโยชน์ในการกลั่นเอาน้ำมันใช้เป็นเชื้อเพลิงและประโยชน์อื่น ๆ หินน้ำมันใช้เป็นแหล่งพลังงานได้ เช่นเดียวกับถ่านหิน

ภาพที่ 6.8 ลักษณะของหินน้ำมัน และการเผาไหม้ของหินน้ำมัน

4. ฝืน (Fuel Wood)

เป็นเชื้อเพลิงที่ได้จากการนำเศษไม้มาตัดเป็นท่อน ๆ หรือตัดผ่าให้ได้ตามขนาดที่ต้องการ ฝืนจะให้ความร้อนในลักษณะเป็นเปลวไฟ การใช้งานส่วนใหญ่ใช้ในครอบครัว หรืออุตสาหกรรมในชุมชนท้องถิ่น เช่น ใช้ในการหุงต้ม การประกอบหรือการถนอมอาหาร ซึ่งไม่นิยมใช้ในงานอุตสาหกรรม

ภาพที่ 6.9 การนำฝืนมาเผาเป็นเชื้อเพลิงสำหรับให้ความร้อน

5. ถ่านไม้ (Charcoal)

มีลักษณะเป็นก้อนสีดำ ซึ่งได้จากการนำไม้ยืนต้น เช่น ไม้เบญจพรรณ ไม้โกกทาง ไม้พะยุง ไม้เงาะ ไม้ไผ่ เป็นต้น ตลอดจนจันทน์ พืชที่แห้ง ใบ ลำต้น และราก นำมาเผาในเตาเผาถ่านและปล่อยให้เย็นตัว ซึ่งเป็นการกำจัดสารที่ไม่ใช่พลังงานออกไป ถ่านจะให้พลังงานความร้อนมากกว่าและเกิดผลทางมลภาวะน้อยกว่าฟืน เพราะมีควันน้อยกว่าฟืน ดังภาพที่ 6.10 นอกจากนี้แล้วยังสามารถนำพวกเศษไม้ ขี้เลื่อย และวัสดุอื่น ๆ ผสมเข้ากันและอัดเป็นแท่งใช้เป็นเชื้อเพลิง

ภาพที่ 6.10 การนำไม้ไผ่มาเผาเป็นถ่านไม้ไผ่ใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับให้ความร้อน

6. วัสดุการเกษตร (Agriculture Material)

เป็นวัสดุเหลือจากการเกษตร ซึ่งเป็นเชื้อเพลิงที่หาได้ง่าย ราคาถูก สามารถจัดหาได้เองตามครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่นต่าง ๆ เช่น ฟาง ข้าว ชานอ้อย แกลบจี่เล็กน้อย ชังข้าวโพด ข้าวฟ่าง กะลามะพร้าว ใยและกะลาปาล์ม ไม้ล้มลุกที่ผ่านการเก็บเกี่ยว เป็นต้น นิยมนำมาทำเป็นเชื้อเพลิงให้ความร้อนแก่หม้อต้ม (Boiler) ในโรงงานอุตสาหกรรม และผลิตพลังงานไฟฟ้า

ภาพที่ 6.13 ถ่านกะลามะพร้าวเป็นเชื้อเพลิงสำหรับเผาให้ความร้อน

2. ประเภทและการใช้งานของวัสดุเชื้อเพลิง

2.2 เชื้อเพลิงเหลว

1. เชื้อเพลิงเหลวที่ได้จากการกลั่นซีโตรเลีย

เป็นเชื้อเพลิงที่ได้จากการกลั่นน้ำมันดิบ หรือน้ำมันปิโตรเลียม เช่น น้ำมันเบนซิน น้ำมันชบชนิดเซล น้ำมันแก๊ซ น้ำมันเครื่องบิน และน้ำกันเทา

1.1 น้ำมันเบนซิน (Benzene or Gasoline) เป็นน้ำมันเชื้อเพลิงส่วนที่เบาที่สุด ที่ได้จากการกลั่นน้ำมันดิบที่อุณหภูมิ 200-300 °F น้ำมันเบนซินเป็นน้ำมันที่ได้จากการปรับปรุงคุณภาพที่สำคัญคือการเพิ่มค่าออกเทน สารเคมีป้องกันสนิมและการกัดกร่อนในถังน้ำมัน รวมทั้งสารเคมีที่ช่วยทำความสะอาดคาร์บูเรเตอร์ที่มีใช้ในเครื่องยนต์เบนซิน

1.1.1 น้ำมันเบนซินพิเศษ (Premium Motor Gasoline) เรียกว่า เบนซิน 95 ซูปเปอร์ โดยมีค่าออกเทน 95 น้ำมันจะเป็นสีเหลืองอ่อน กลิ่นฉุน และระเหยง่าย เหมาะสมกับเครื่องยนต์เบนซิน ที่มีอัตราส่วนกำลังอัดสูงกว่า 8 : 1 ขึ้นไป

1.1.2 น้ำมันเบนซินธรรมดา (Regular Motor Gasoline) หรือเรียกว่า เบนซิน 91 ประกอบด้วย ส่วนผสมจากน้ำมันเบนซินไร้สารตะกั่ว และมีค่าออกเทน 91 น้ำมันจะเป็นสีแดง กลิ่นฉุน ระเหยง่าย เหมาะสมกับเครื่องยนต์เบนซินที่มีอัตราส่วนกำลังอัดต่ำกว่า 8 : 1

1.2 น้ำมันดีเซล (Diesel Fuel) หรือเรียกว่า น้ำมันโซล่า (Solar Oil)

เป็นน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องยนต์ดีเซล เป็นส่วนหนึ่งของน้ำมันดิบที่ได้จากโรงกลั่นน้ำมัน (เช่นเดียวกับน้ำมันเบนซิน) ซึ่งเป็นน้ำมันที่เรียกว่า น้ำมันใส มีจุดเดือดอยู่ที่ประมาณ $180-370^{\circ}\text{C}$ เครื่องยนต์ดีเซลเป็นเครื่องยนต์ที่มีแรงอัดสูงและสามารถจุดระเบิดได้เอง การจุดระเบิดของเชื้อเพลิงชนิดนี้เกิดขึ้นมาจากความร้อนของแรงอัดสูงของอากาศในกระบอกสูบโดยไม่มีควมจำเป็นที่จะต้องใช้หัวเทียน

1.2.1 น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว ใช้สำหรับเครื่องยนต์ดีเซลรอบหมุนเร็ว ซึ่งเครื่องยนต์ประเภทนี้จำเป็นที่จะต้องใช้น้ำมันที่มีคุณภาพค่าซีเทน (Cetane Value) อย่างต่ำ 47 และมีการระเหยเร็ว มิฉะนั้นเครื่องยนต์จะเดินไม่สะดวก

1.2.2 น้ำมันดีเซลหมุนช้า ใช้สำหรับเครื่องยนต์ดีเซลรอบปานกลางหรือหมุนช้า ซึ่งเครื่องยนต์ประเภทนี้จำเป็นที่จะต้องใช้น้ำมันที่มีคุณภาพค่าซีเทน อย่างต่ำ 45

1.3 น้ำมันก๊าด (Kerosene Oil) เป็นน้ำมันสำเร็จที่ได้จากการกลั่นน้ำมันดิบหรือน้ำมันปิโตรเลียม ช่วงจุดเดือดที่อุณหภูมิ 177-232 °C ลักษณะเป็นของเหลว สี สะอาด มีกำมะถันต่ำ มีกลิ่นเหม็นซึ่งในอดีตใช้เป็นเชื้อเพลิงตะเกียงสำหรับให้แสงสว่างแต่ในปัจจุบันใช้ไฟฟ้าแทนจึงนำน้ำมันก๊าดไปใช้ในงานอุตสาหกรรม เตาอบ กระเบื้องเคลือบ สุขภัณฑ์ ถ้วยชาม เครื่องลายคราม อบอาหารแห้ง อบสี และใช้เป็นตัวละลายในงานอุตสาหกรรมสีต่าง ๆ ส่วนน้ำมันก๊าดสำเร็จผู้ผลิตได้เติมสีฟ้าลงในน้ำมันเพื่อให้ผู้ใช้สามารถสังเกตถึงความแตกต่างได้ง่ายขึ้น

ภาพที่ 6.14 น้ำมันก๊าด

1.4 น้ำมันเครื่องบิน (Jet Fuel) น้ำมันเชื้อเพลิงเครื่องบินไอพ่นจัดอยู่ในประเภทน้ำมันก๊าด มีคุณสมบัติทั่วไป คือ สะอาด เผาไหม้หมดให้ประสิทธิภาพความร้อนสูงมีค่าคงตัวระหว่างเก็บ และระหว่างการใช้งานสูง ไม่มีสารกัดกร่อนเจือปน มีอัตราการระเหยที่พอเหมาะ มีความดันไอต่ำ ไม่ระเหยมากในถังเก็บและไหลได้ง่ายทั้งในที่ต่ำและที่สูง

น้ำมันเครื่องบินไอพ่นปัจจุบันแบ่งเป็น 2 เกรด ได้แก่ น้ำมันเครื่องบินไอพ่นพาณิชย์(JP -1) ใช้สำหรับเครื่องบินโดยสาร และเครื่องบินพาณิชย์ทั่วไปและน้ำมันเครื่องบินไอพ่นทหาร (JP-4)

ภาพที่ 6.15 เครื่องยนต์ไอพ่น

1.5 น้ำมันเตา (Fuel Oil) เป็นผลิตภัณฑ์ที่เหลือจากการกลั่นปิโตรเลียม โดยนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับเรือและอุตสาหกรรม น้ำมันเตาช่วยลดแก๊สซัลเฟอร์ไดออกไซด์จากการเผาไหม้ที่ออกสู่บรรยากาศของโรงงานอุตสาหกรรม ยังนิยมใช้ให้ความร้อนในหม้อน้ำ (Boiler) เตาเผา เตาถลุงเหล็ก

น้ำมันเตาที่ใช้ในประเทศไทยแบ่งตามส่วนผสมของกำมะถัน ออกเป็น 2 ประเภท คือ มีเปอร์เซ็นต์กำมะถันสูง 2-3% และมีเปอร์เซ็นต์กำมะถันไม่เกิน 29

ภาพที่ 6.16 ลักษณะของน้ำมันเตา และการใช้งาน

2. เชื้อเพลิงที่ได้จากพืชผลทางการเกษตร

2.1 แอลกอฮอล์ (Alcohol) เป็นเชื้อเพลิงที่ถูกนำมาใช้แทนพลังงานรูปอื่น ซึ่งในปัจจุบันนำมาผสมกับน้ำมันเบนซินในอัตราส่วน 10-200 ใช้กับเครื่องยนต์แก๊สโซลีนได้ผลดี เรียกว่า น้ำมันแก๊สโซฮอล (Gasohol) ได้แก่ น้ำมัน E10 และ E20 แอลกอฮอล์สามารถแบ่งออกได้ 2 ชนิด ดังนี้

2.1.1 เอทิลแอลกอฮอล์ (Ethyl Alcohol) หรือเอทานอล (Ethanol) เป็นผลผลิตที่ได้จากการเกษตร เช่น อ้อย ข้าวฟ่าง กากน้ำตาล มันสำปะหลัง

2.1.2 เมทิลแอลกอฮอล์ (Methyl Alcohol) หรือเมทานอล (Methanol) เป็นผลผลิตได้จากปิโตรเลียม ถ่านหิน และไม้ เป็นต้น

2. เชื้อเพลิงที่ได้จากพืชผลทางการเกษตร

2.2 น้ำมันไบโอดีเซล (Biodiesel) เป็นพลังงานทดแทนเชื้อเพลิงดีเซล และจัดเป็นสารประเภทเอสเทอร์ทำจากน้ำมันพืชผ่านกระบวนการทางเคมี เรียกว่า กระบวนการทรานส์เอสเตอริฟิเคชัน (Transesterification Process) โดยให้น้ำมันพืชทำปฏิกิริยากับแอลกอฮอล์ เช่น เมทานอล เอทานอล และมีด่างเป็นตัวเร่งปฏิกิริยา มีลักษณะเป็นเอสเทอร์ของกรดไขมัน เรียกว่า Fatty Acid Methyl Ester สามารถแบ่งได้เป็น 3 ชนิด ดังนี้

2.2.1 ไบโอดีเซลที่ได้จากน้ำมันพืชหรือไขมันสัตว์

2.2.2 ไบโอดีเซลแบบผสม

2.2.3 ไบโอดีเซลแบบเอสเทอร์

2. เชื้อเพลิงที่ได้จากพืชผลทางการเกษตร

2.3 สบู่ดำ (Black Soap) ชื่อทางวิทยาศาสตร์ *Jatropha Curcas* ผลิตจากผลสบู่ดำ โดยการนำมาบด รีด และผ่านกระบวนการทำให้บริสุทธิ์จากการทดลองสามารถใช้น้ำมันดีเซลได้เป็นอย่างดีกำลังแรงค์ให้เกษตรกรในประเทศ และประเทศเพื่อนบ้านปลูกเพื่อผลิตเป็นน้ำมันเชื้อเพลิงทดแทนน้ำมันดีเซล

ภาพที่ 6.19 น้ำมันสบู่ดำและการทดลองใช้กับรถยนต์

2. ประเภทและการใช้งานของวัสดุเชื้อเพลิง

2.3 เชื้อเพลิงแก๊ส

1.แก๊สธรรมชาติ (Natural Gas)

เป็นแก๊สที่อยู่ใต้ดินเหนือระดับน้ำมันดิบ เกิดจากการสะสมและทับถมชั้นทับของซากพืชซากสัตว์สะสมเป็นเวลานาน จนเกิดการรวมตัวกันเป็นแก๊สธรรมชาติที่มีไฮโดรคาร์บอนต่างๆ เป็นส่วนประกอบ ได้แก่ มีเทน อีเทน โพรเพน เพนเทน เฮกเซน เฮปเทน และสารประกอบไฮโดรคาร์บอนอื่น ๆ อีกทั้งสิ่งเจือปนอื่น ๆ เช่น แก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ ไฮโดรเจนซัลไฟด์ ฮีเลียม ไนโตรเจน และไอน้ำ เป็นต้น

1.1 แก๊สมีเทน (CH₄) ใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับผลิตกระแสไฟฟ้าใน
โรงงานอุตสาหกรรม

1.2 แก๊สอีเทน (C₂H₆) ใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมปิโตรเคมี
ขั้นต้น ใช้ผลิตเอทิลีนในการผลิตเม็ดพลาสติก เส้นใยสังเคราะห์ชนิดต่าง ๆ
ก่อนนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ต่อไป เช่น ขวด ของเด็กเล่น เชือก ท่อ
น้ำ และสายยาง เป็นต้น

1.3 แก๊สโพรเพน (C₃H₈) และแก๊สบิวเทน (C₄H₁₀) โดยแก๊สโพรเพน
ใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นต้นได้เช่นเดียวกัน และเมื่อนำเอา
แก๊สโพรเพนกับแก๊สบิวเทนมาผสมกันตามอัตราส่วน และอัดใส่ถังเป็นแก๊สปี
โตรเลียมเหลว (LPG) หรือที่เรียกว่า แก๊สหุงต้ม

2. แก๊สอะเซทีลีน (Acetylene Gas)

เป็นแก๊สที่มีสารประกอบของไฮโดรเจนและคาร์บอนมีสัญลักษณ์ทางเคมี C₂H₂ เป็นแก๊สที่มีคุณสมบัติไวต่อการติดไฟเมื่อรวมตัวกับออกซิเจนในอัตราส่วนที่เหมาะสมเป็นแก๊สที่ไม่มีสี มีกลิ่นรุนแรง เป็นแก๊สที่มีน้ำหนักเบากว่าอากาศ และเมื่อเย็นจัดจะกลายเป็นของแข็งสีขาว ซึ่งอาจจะระเบิดได้ที่อุณหภูมิต่ำกว่า -83°C การใช้งานสามารถใช้เป็นเชื้อเพลิงที่ให้ความร้อนสูงมาก ใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมการผลิตแอลกอฮอล์

ภาพที่ 6.24 แก๊สอะเซทีลีนกับออกซิเจน เพื่อใช้สำหรับเชื่อมแก๊สหรือตัดโลหะ

3. แก๊สชีวภาพ (Bio- Gas)

เป็นแก๊สที่ได้จากจากมูลสัตว์ เศษพืชต่าง ๆ เช่น ผักตบชวา แป้งมัน ฟางข้าว หรือสารอินทรีย์ต่าง ๆ เป็นต้น ถูกย่อยสลายโดยเชื้อจุลินทรีย์ในสภาพไร้ออกซิเจน (Anaerobic Digestion) แก๊สที่เกิดขึ้นเป็นแก๊สที่ผสมกันระหว่างแก๊สมีเทน (CH_4) กับแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ (CO_2) แก๊สไนโตรเจน (N_2) แก๊สไฮโดรเจน (H_2) และแก๊สไฮโดรเจนซัลไฟด์ (H_2S) แก๊สชีวภาพนี้สามารถนำไปจุดไฟ ให้ความร้อนหุงต้มอาหาร

ภาพที่ 6.25 กระบวนการ และการใช้งานแก๊สชีวภาพ

3. ความหมายของวัสดุสารหล่อลื่น

สารหล่อลื่น (Lubrication) หมายถึง เป็นสารหรือวัสดุที่ใช้ในการหล่อลื่นระบบกลไกชิ้นส่วนเครื่องมือกล เครื่องจักรกล เครื่องยนต์ เป็นต้น โดยอาจจะอยู่ในรูปของแข็ง ของเหลว หรือแก๊ส สารหล่อลื่นสามารถปรับปรุงคุณภาพให้มีความเหมาะสมกับการใช้งาน

4. ประเภทและการใช้งานของสารหล่อลื่น

1. น้ำมันหล่อลื่น (Lubricating Oil) หรือเรียกว่า น้ำมันเครื่อง เป็นสารหล่อลื่นชนิดเหลวซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม สารหล่อลื่นมีหน้าที่ลดแรงเสียดทานของวัตถุชิ้นที่เสียดสีกัน ระบายความร้อนของเครื่องยนต์ เคลือบช่องว่างระหว่างผิวสัมผัส ทำความสะอาดเขม่าและเศษโลหะภายในเครื่องยนต์ ป้องกันการกัดกร่อนจากสนิมและกรดต่าง ๆ และป้องกันกำลังอัดของเครื่องยนต์รั่วไหล เป็นต้น ส่วนประกอบของน้ำมันหล่อลื่น ประกอบด้วย 2 ส่วนที่สำคัญคือ น้ำมันหล่อลื่นพื้นฐาน และ สารเพิ่มคุณภาพ

สำหรับน้ำมันหล่อลื่น หรือน้ำมันเครื่องสำหรับเครื่องจักรกล หรือ
เครื่องยนต์ต่าง ๆ นั้น สามารถแบ่งออกได้ 4 ชนิด ดังนี้

1. ชนิดของน้ำมันพื้นฐาน ได้แก่ น้ำมันแร่ น้ำมันสังเคราะห์ น้ำมันพืช
และน้ำมันสัตว์

2. ชนิดการนำไปใช้งาน แบ่งออกได้ 2 ลักษณะ คือ น้ำมันหล่อลื่นยาน
ยนต์ และน้ำมันหล่อลื่นอุตสาหกรรม

3. ชนิดของความหนืด เป็นการแยกประเภทน้ำมันหล่อลื่นสำหรับ
ยานยนต์ และ โรงงานอุตสาหกรรม

4. ชนิดตามสภาพการใช้งาน สถาบันน้ำมันปิโตรเลียมอเมริกา
(American Petroleum Institute) หรือ AP

2. จาระบี (Grease) ผลิตภัณฑ์หล่อลื่นที่มีลักษณะกึ่งของแข็ง และกึ่งของเหลว เป็นส่วนผสมของน้ำมันหล่อลื่นพื้นฐาน สารเพิ่มคุณภาพทางเคมีและสบู่ น้ำมันหล่อลื่นพื้นฐานที่ใช้ทำจาระบีมักเป็นพวกที่มีดัชนีความหนืดสูง เพื่อให้สามารถใช้ได้ทั้งอุณหภูมิสูงและต่ำ ในบางที่ที่ไม่สามารถใช้น้ำมันหล่อลื่นได้ เป็นวัสดุหล่อลื่นชนิดกึ่งของเหลวคล้ายครีม สีน้ำตาล หรือสีดำ คุณสมบัติของจาระบี คือ เหนียว ลื่น เกาะติดชิ้นงานได้ดี ไม่อมน้ำ ป้องกันสนิมและการกัดกร่อน รับภาระได้สูง ทนความเร็วรอบ และความร้อนสูง

ตารางที่ 6.5

การกำหนดเบอร์ของจาระบีตามมาตรฐาน NLGI

ที่	เบอร์จาระบี	ระยะจม (1/10 ม.ม. ที่ 25°C)
1	000	445-475
2	00	400-430
3	0	355-385
4	1	310-340
5	2	265-295
6	3	220-250
7	4	175-205
8	5	130-160
9	6	85-115

ที่มา : <https://www.yukonlubricants.com/treasures-grease/>

จากระบิณิยมใช้ในปัจจุบันแบ่งตามมาตรฐาน NLGI (ความแข็ง) ได้ 4 ชนิด ดังนี้

2.1 จาระบิธรรมดา (Ordinary Grease)

ใช้งานทั่วไปที่มีความเร็วรอบต่ำ การเคลื่อนไหวจำรับภาระไม่มาก

ภาพที่ 6.33 ลักษณะจาระบิธรรมดา และการใช้งาน

บทมู ๑'๖๖ ยุบคชระขวงคภูขงรทขท ขยคขบขรคภูขงรท

2.2 จาระบิสายไหม (Sik Grease)

ผสมสารเพิ่มคุณภาพการเกาะติด ใช้หล่อลื่นงานที่หมุนและเกิดการเหวี่ยง

ภาพที่ 6.34 ลักษณะจาระบิสายไหม และการใช้งาน

บทมู ๑'๖๖ ยุบคชระขวงคภูขงรทขท ขยคขบขรคภูขงรท

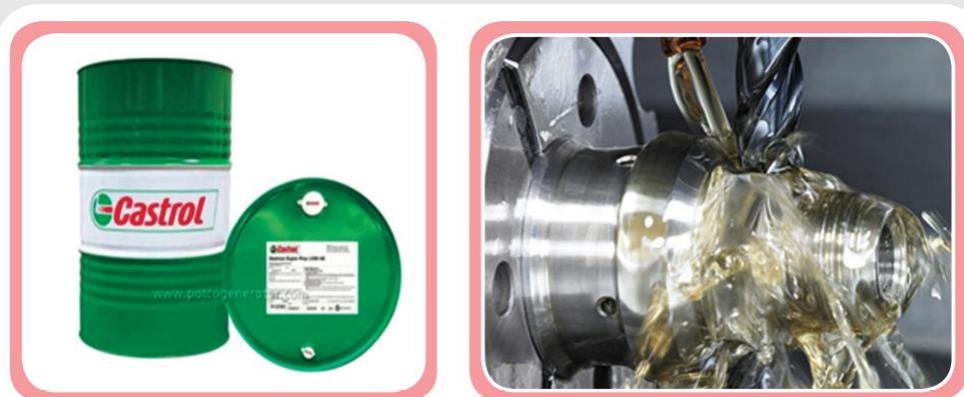
5. ความหมายของวัสดุหล่อเย็น

วัสดุหล่อเย็น (Cooling Oil) หมายถึง น้ำมันที่จัดอยู่ในประเภท น้ำมันสบู้อใช้สำหรับหล่อเย็นงานขึ้นรูปด้วยเครื่องมือตัด เช่น งานกลึง งานเจาะ งานตัด งานไส และงานเจียรระโน เป็นต้น

6. ประเภทและการใช้งานของวัสดุหล่อเย็น

1. วัสดุหล่อเย็นผสมสำเร็จ (Premixed Coolant)

วัสดุหล่อเย็นผสมสำเร็จ ประกอบด้วยกรดไขมันคลอไรด์ กำมะถัน ฟอสเฟสเอสเตอ์ซัลโฟเนต ผสมสำเร็จนำไปใช้งานได้เลยกับงานที่ใช้ความเร็วตัดต่ำ ต้องการการหล่อลื่นสูงเช่น การเซาะร่อง การกัด และการไส เป็นต้น

ภาพที่ 6.37 วัสดุหล่อเย็นผสมสำเร็จ และการใช้งาน

2. วัสดุหล่อเย็นผสมน้ำ (Water Coolant)

วัสดุหล่อเย็นผสมน้ำ ประกอบด้วย น้ำมันแร่ สารละลาย และ สารเคลือบผิว (Surfactants) เวลาจะใช้งานต้องผสมน้ำเพื่อเพิ่มคุณภาพ ในการหล่อเย็นใช้กับงานขึ้นรูปตัดเฉือนด้วยคมตัดเช่น งานกลึง งานกัด งานตัด และงานเจียรระโน ใช้กับงานตัดเฉือนที่มีความเร็วรอบสูงที่ ต้องการระบายความร้อนมาก ๆ

ภาพที่ 6.38 วัสดุหล่อเย็นผสมน้ำ และการใช้งาน